

การศึกษาวิธีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของมูลนิธิโครงการหลวง
THE STUDY OF PURCHASE AGRICULTURAL PRODUCTS FROM FARMERS OF
ROYAL PROJECT FOUNDATION

รณกร อัมพันธ์ศรี^{1*}, จีระพันธุ์ เนื่องจากนิล² และ บวรศักดิ์ เพชรานนท์³
Ronnakorn Amphansri^{1*}, Chirapan Nungangnin² and Bavornsak Bejaranonda³

^{1,2} วิศวกร, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

^{1,2} Engineer, King Mongkut's University of Technology Thonburi

³ นักวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

³ Researcher, King Mongkut's University of Technology Thonburi

*Corresponding author, E-mail: angitian02@hotmail.com

บทคัดย่อ

มูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรผ่านศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและรับซื้อผลผลิตคั้นเพื่อไปจำหน่ายในนาม “โครงการหลวง” ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีวิธีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร โดยการซื้อแบบเหมาแปลงจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพไม่สูงมากและมักมีปัญหาการประเมินราคารับซื้อกับเกษตรกร แบบคละเกรดจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและลดความขัดแย้งกับเกษตรกร และแบบตามเกรดจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ของโครงการหลวงและลดของเสียที่เกิดขึ้น ปัจจุบันโครงการหลวงได้ปรับวิธีการรับซื้อผลผลิตเป็นการซื้อตามเกรดทั้งหมด สามารถลดของเสียที่เกิดขึ้นจากเดิมมากกว่า 36% เหลือไม่เกิน 15%

คำสำคัญ : มูลนิธิโครงการหลวง, วัตถุดิบ, ผลผลิต

Abstract

The Royal Project foundation has promoted the farmers through the Royal Project Development Center. We buy farmer's products and sell them in the name of "Royal Project". The Royal Project Development Center buys the product from the farmers. The products we buy now from the farmers are mixed qualities and assorted grades. This system has to change because we need to uphold the quality and reputation of the Royal Project, but we must also ensure farmers get a fair price for their products. So we now need farmers to grade their products into the different grades and we will purchase your products by individual grades and not one overall price for mixed grades. This should help reduce waste from 36% to 15%, we will be able to maintain the high standards of the Royal Project and give farmers a fair price for their goods.

Keywords: Royal Project Foundation, raw material, product

บทนำ

มูลนิธิโครงการหลวงได้ดำเนินงานส่งเสริมด้านการเพาะปลูกให้กับชาวเขาและเกษตรกรบนพื้นที่สูง ได้จัดตั้งหน่วยงานในการดำเนินงานแบ่งเป็น 3 สถานีเกษตรหลวง และ 35 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงรวม 38 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แม่ฮ่องสอน และ พะเยา ในการดำเนินงานนั้นมีเป้าหมายเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานส่งเสริมเกษตรกรได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมในการเพาะปลูก มุ่งเน้นไปยังการผลิตพืชเมืองหนาวทั้ง ผัก ไม้ผล และไม้ดอก เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดภายในประเทศ ผลผลิตของเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวได้นั้นบางส่วนเกษตรกรเป็นผู้นำไปจำหน่ายเอง และอีกส่วนหนึ่งทางมูลนิธิโครงการหลวงรับซื้อคืนจากเกษตรกรนำมาจำหน่ายภายใต้ชื่อ “โครงการหลวง”

ในกระบวนการรับซื้อวัตถุดิบและจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น เดิมเกษตรกรจะนำผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้มาจำหน่ายยังสถานีวิจัยเกษตรหลวง หรือศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เพื่อรวบรวมนำลงมาตัดแต่งและบรรจุเพื่อจำหน่าย ณ โรงคัดบรรจุผลิตผลส่วนกลางของมูลนิธิโครงการหลวง ในตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาเมื่อมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวก็เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตมีสูงกว่าความสามารถในการตัดแต่งของโรงคัดบรรจุฯ ส่วนกลาง มูลนิธิโครงการหลวงจึงได้ทำการแก้ไขโดยการสร้างโรงคัดบรรจุฯ ใหม่ในพื้นที่ของสถานีฯ และศูนย์ฯ มีเป้าหมายให้สามารถตัดแต่งและบรรจุพร้อมจำหน่ายในพื้นที่ อย่างไรก็ตามโรงคัดบรรจุฯ ในพื้นที่สถานีฯและศูนย์ฯ ยังมีความจำเป็นต้องส่งสินค้าทั้งหมดมาตรวจสอบคุณภาพอีกครั้งที่โรงคัดบรรจุฯ ส่วนกลาง

เนื่องจากการดำเนินงานของสถานีฯ และศูนย์ฯ มีความหลากหลายของกิจกรรมการดำเนินงานมาก เช่นงานส่งเสริมด้านเกษตรและงานโรงคัดบรรจุฯ แล้ว กิจกรรมด้านงานวิจัยทางเกษตรหรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งระบบบัญชีของสถานีฯ และศูนย์ฯ ไม่มีการแยกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อต้องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในส่วนของโรงคัดบรรจุฯ จึงไม่สามารถวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงของสินค้าได้ ทำให้มีแนวคิดในการนำระบบบัญชีที่สามารถวิเคราะห์ต้นทุนโดยแบ่งตามกิจกรรมการทำงานมาใช้เพื่อให้สามารถคิดและวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริงในการดำเนินงานของโรงคัดบรรจุฯ จากแนวคิดดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของ บัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อม ที่เป็นระบบบัญชีที่เปิดเผยมูลค่าเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการรายงานต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการได้มาและใช้ไปของทรัพยากรการผลิต พลังงาน ภาวะหีบห่อ การนำวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ใหม่ และภาวะหนี้สินต่าง ๆ ที่กิจการต้องจ่ายในปัจจุบัน ดวงมณี โกมารทัต (2541) จึงได้นำกรอบการทำงานของ “บัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อม” มาปรับใช้ในการเก็บข้อมูลต้นทุนการดำเนินงานของโรงคัดบรรจุฯ

ในการดำเนินงานตามกรอบบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 6 แห่งพบว่าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่งมีวิธีการรับซื้อวัตถุดิบที่แตกต่างกัน เนื่องจากในแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันด้านสภาพภูมิประเทศ ระยะทางจากตัวเมือง ความสะดวกในการคมนาคม ชนิดของพืชที่ส่งเสริม เป็นต้น จากปัจจัยเหล่านี้ทำให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่งได้กำหนดวิธีการรับซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรที่แตกต่างกัน จึงได้ทำการวิเคราะห์ว่าแต่ละปัจจัยส่งผลวิธีการรับซื้อวัตถุดิบของอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของโครงการหลวง

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

เนื่องจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 6 แห่งที่ทำการเก็บข้อมูล มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย, วัตถุประสงค์ และปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกัน รวมถึงวิธีการบริหารจัดการวัตถุประสงค์และปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันด้วย ทำให้ข้อมูลที่แต่ละแห่งบันทึกไว้นั้นไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้สามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานในด้านการซื้อวัตถุดิบ คุณภาพของวัตถุดิบ ต้นทุน การดำเนินงาน และการบริหารจัดการภายในองค์กรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จึงมีแนวคิดที่จะทำการเก็บข้อมูลจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน โดยไม่อิงกับระบบการเก็บข้อมูลเดิม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสำหรับนำมาวิเคราะห์ จึงได้เลือกใช้กรอบแนวคิดของบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมในการเก็บข้อมูลต้นทุนการดำเนินงานในขั้นตอนการรับซื้อ ตัดแต่ง และจำหน่ายของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่ง เนื่องจากระบบบัญชีโดยทั่วไปไม่มีการแยกระบบบัญชีต้นทุนออกมา แต่ใช้วิธีการคำนวณต้นทุนรวมไปกับข้อมูลทางบัญชีการเงิน นอกจากนี้ข้อมูลในส่วนของคุณค่าการไหลของวัตถุประสงค์ แม้ว่าจะมีการเก็บข้อมูลแต่ก็ยังไม่ได้นำมาคำนวณเป็นมูลค่าทางบัญชี ระบบบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการรวมเอาข้อมูลทางบัญชีการเงิน บัญชีต้นทุนการผลิตและคุณค่าการไหลของวัตถุประสงค์ การบันทึกข้อมูลของบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมเป็นการบันทึกข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน (Christine Jasch, 2003) เช่นบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ได้จัดทำและพัฒนาบัญชีค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Cost Accounting) เนื่องจากเห็นถึงความสำคัญของบัญชีค่าใช้จ่ายสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเครื่องมือในการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมการใช้ทรัพยากรควบคู่กับการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต ศรีราชา, 2557)

ในการวิเคราะห์การดำเนินงานในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรได้นำหลักของธุรกิจเกษตรมาใช้ เนื่องจากการดำเนินงานนั้นเกี่ยวข้องกับการผลิต การจัดทำหน่วยปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมระดับไร่ นา การเก็บรักษาการแปรรูปและการจัดทำหน่วยสินค้าเกษตร สมโพธิ วงศ์พันธุ์ (2546) ในส่วนการออกแบบวิธีการดำเนินงานและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อผู้บริหารและบุคลากรภายในโครงการหลวง

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน

ทำการเก็บข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงจำนวน 6 แห่ง เก็บข้อมูลปริมาณและมูลค่าของผลผลิตที่เกษตรกรนำมาจำหน่ายให้กับองค์กรโครงการหลวง

วิธีการดำเนินงาน

- ศึกษาวิธีการรับซื้อผลผลิตของโครงการหลวงจากเกษตรกร จากการสอบถามหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เจ้าหน้าที่ประจำองค์กร และบุคลากรของโครงการหลวง
- เก็บข้อมูลการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรที่นำมาจำหน่ายให้กับโครงการหลวง โดยการจัดทำตารางบันทึกข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ และให้เจ้าหน้าที่ประจำองค์กรเป็นผู้บันทึกข้อมูล
- วิเคราะห์ผล โดยนำข้อมูลผลผลิตที่รับซื้อจากเกษตรกร ผลผลิตที่องค์กรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตัดแต่งได้ และของเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน มาจัดทำคุณค่าการไหลของวัตถุประสงค์ และนำข้อมูลทางบัญชีการเงินที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการรับซื้อ และการดำเนินงานเข้าไปใส่ในสมดุล

การไหลของวัตถุดิบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าต้นทุนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร วิธีการรับซื้อผลผลิตแต่ละชนิดส่งผลถึงต้นทุนการผลิตและสมดุลการไหลของวัตถุดิบอย่างไรบ้าง

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลต้นทุนการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของโครงการหลวง ทำให้สามารถแบ่งวิธีการรับซื้อผลผลิตออกได้ 3 วิธี คือ การซื้อแบบเหมาแปลง การซื้อแบบคละเกรด และการซื้อตามเกรด การซื้อแต่ละวิธี มีรายละเอียดดังนี้

1. การซื้อแบบเหมาแปลง วิธีการนี้ราคาผลผลิตที่รับซื้อจากเกษตรกรแต่ละรายไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด เจ้าหน้าที่โครงการหลวงจะใช้ประสบการณ์เป็นหลักในการประเมินปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเพื่อคำนวณราคาซื้อผลผลิตในแปลงของเกษตรกรแต่ละราย ว่าควรจะรับซื้อในราคาเท่าใด อาจจะมีการต่อรองราคาระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวง เพื่อให้ได้ราคาที่พอใจทั้งสองฝ่าย มีการใช้วิธีนี้ 1 ศูนย์

ข้อดี เกษตรกรไม่มีความยุ่งยากในการขายผลผลิต และได้ราคาที่พอใจโดยไม่ต้องกังวลกับคุณภาพของผลผลิตตนเองว่าจะผ่านเกณฑ์มากน้อยเพียงใด

ข้อเสีย การประเมินราคาอาจจะผิดพลาด ทำให้เกษตรกรได้เงินค่าผลผลิตน้อยเกินไป หรือโครงการหลวงได้ผลผลิตราคาสูงเกินไป บางครั้งอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการหลวงกับเกษตรกรเนื่องจากตีราคาซื้อต่ำกว่าที่เกษตรกรคาดว่าจะได้รับแต่เกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลผลิตตนเองว่าอยู่ในเกณฑ์มากน้อยเพียงใด หรือเกิดการเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรเองที่บางรายอาจจะขายได้ในราคาสูงกว่าตนเอง ทำให้เกิดข้อครหาว่าเจ้าหน้าที่โครงการหลวงมีความลำเอียง เกษตรกรขาดการพัฒนาตนเองเนื่องจากพอใจกับราคาที่จำหน่ายได้และไม่มีเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง

2. การซื้อแบบคละเกรด วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงส่วนใหญ่ใช้ในการซื้อผลผลิตจากเกษตรกร เนื่องจากมีความชัดเจนในการซื้อขายจากราคาที่ได้ประกาศไว้ และเกษตรกรค่อนข้างพอใจ เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตใส่ลังมาส่งให้กับโรงคัดบรรจุ โดยทั่วไปโครงการหลวงจะสุ่มซังน้ำหนัก 2 ลังจากทุก ๆ 10 ลัง เพื่อคำนวณหาน้ำหนักผลผลิตที่เกษตรกรนำมาจำหน่าย บางแห่งจะมีการสุ่มผลผลิตมาตรวจคุณภาพเพื่อคำนวณราคาอีกชั้นหนึ่ง

ข้อดี การซื้อขายระหว่างโครงการหลวงและเกษตรกรมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

ข้อเสีย เกษตรกรไม่สนใจคุณภาพและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากต้องการให้น้ำหนักต่อลังมากที่สุดเช่นผักตระกูลสลัด เกษตรกรจะเหลือใบรองซังมากเกินไป หรือมีการอัดผลผลิตลงลัง ส่งผลให้ผลผลิตเสียหายเป็นจำนวนมากเมื่อนำมาตัดแต่งแล้วเกิดของเสียเป็นจำนวนมากตามไปด้วย

3. การซื้อตามเกรด เกษตรกรจะนำผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้มาส่งให้กับโครงการหลวง เพื่อทำการตัดแต่งและคัดเกรดตามเกณฑ์มาตรฐานโครงการหลวง แล้วจึงจ่ายเงินคืนให้เกษตรกรตามน้ำหนักในแต่ละเกรดที่ตัดแต่งได้ วิธีการนี้ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากการซื้อแบบคละเกรดได้

ข้อดี การซื้อขายระหว่างโครงการหลวงและเกษตรกรมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐาน โครงการหลวงได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเหมาะสมกับราคา เกษตรกรได้เรียนรู้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมากขึ้น และตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตเพื่อที่จะได้เงินค่าผลผลิตเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสีย เกษตรกรบางรายที่มีคุณภาพของผลผลิตต่ำ มักจะโวยวายกับเจ้าหน้าที่โครงการหลวงว่าผลผลิตของตนเองถูกตัดแต่งออกเป็นจำนวนมากทำให้ได้เงินคืนน้อย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีการรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร

สภาพเส้นทางจากแปลงถึงโรงคัด

สภาพเส้นทางจากแปลงเกษตรกรถึงโรงคัดบรรจุโดยส่วนใหญ่เป็นทางดิน มีความลาดชันและขรุขระมาก ก่อให้เกิดความเสียหายกับผลผลิตบางส่วนในระหว่างการขนส่ง ทำให้โครงการหลวงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตก่อนที่จะรับซื้อ เพื่อให้เกษตรกรมีความระมัดระวังในการขนส่งผลผลิต

ชนิดพืช

- พืชที่เป็นผักเข้าหัว เช่น ผักกะหล่ำ ผักกาดขาวปลี ผักกาดหอมห่อ ในการเก็บเกี่ยวจำเป็นต้องมีใบรองช้ำติดมาเพื่อป้องกันความเสียหาย โครงการหลวงกำหนดให้มีใบรองช้ำไม่เกิน 2 ใบต่อผัก 1 หัว หากโครงการหลวงรับซื้อแบบคละเกรดโดยไม่มีการสุ่มตรวจ เกษตรกรบางรายจะใส่ใบรองช้ำมา 3-4 ใบ ทำให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นมากถึง 1-1.5 กิโลกรัมต่อผัก 1 หัว และบางครั้งมีเศษดินปะปนมาด้วย โครงการหลวงจึงแก้ปัญหาในการซื้อแบบคละเกรดโดยการสุ่มตรวจผลผลิตและคิดมูลค่าตามน้ำหนักที่ตัดแต่งได้
- ผักผล เช่น พริกหวานสี มะเขือเทศ บัทรูด ไม่ค่อยพบปัญหาเนื่องจากผักมีความแข็งแรง ไม่ซ้าง่าย ไม่จำเป็นต้องมีใบรองช้ำ และส่วนใหญ่จะซื้อตามเกรดที่คัดได้

เมื่อวิเคราะห์การซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของโครงการหลวงสามารถอธิบายถึงการปรับปรุงวิธีการรับซื้อได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 รับซื้อแบบเหมาแปลง เนื่องจากในช่วงแรกโครงการหลวงได้เน้นไปที่การส่งเสริมอาชีพและต้องการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรบนพื้นที่สูง การรับซื้อจึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้หันมาประกอบอาชีพปลูกผักเมืองหนาว

ช่วงที่ 2 รับซื้อแบบคละเกรด เป็นการพยายามพัฒนาคุณภาพของผลผลิตโครงการหลวงให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น และมีการรับซื้อที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ลดความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ แต่บางครั้งเกิดปัญหาจากการปลอมปนเพื่อให้ได้น้ำหนัก จึงพัฒนามาเป็นการสุ่มคัดเกรดบางส่วน

ช่วงที่ 3 รับซื้อตามเกรด เป็นวิธีการที่โครงการหลวงใช้ในการซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในปัจจุบัน ในช่วงแรกของการปรับเปลี่ยนจากการซื้อแบบเหมาแปลงและคัดเกรดมีการต่อต้านจากเกษตรกรส่วนใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรคาดว่าตนเองจะได้รายได้ลดลง แต่เมื่อมีการเปลี่ยนไปใช้วิธีการซื้อตามเกรดทั้งหมดแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพอใจมากกว่าวิธีการซื้อแบบเดิมเนื่องจากมีรายได้เพิ่มขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิธีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรของมูลนิธิโครงการหลวง โดยใช้กรอบบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อมในการเก็บข้อมูล พบว่ามีวิธีการรับซื้อผลผลิต 3 วิธีคือ การซื้อแบบเหมาแปลง การซื้อแบบคละเกรด และการซื้อตามเกรด วิธีการรับซื้อที่เหมาะสมคือการรับซื้อตามเกรด เนื่องจากมีมาตรฐานที่ชัดเจนในการกำหนดราคาและการรับซื้อ เมื่อนำผลการวิเคราะห์วิธีการรับซื้อพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากบันทึกข้อมูลในกรอบบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อม เสนอให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแห่งหนึ่ง ทำการปรับเปลี่ยนวิธีการรับซื้อผลผลิต จากวิธีการรับซื้อจากเหมาแปลงเป็นซื้อตามเกรดสามารถลดของเสียจาก 36% เหลือเพียง 10% ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดของเสียที่เกิดขึ้นแล้วยังเป็นการบังคับให้เกษตรกรต้องมีการพัฒนาความสามารถในการเพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีขึ้นซึ่งส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของโครงการหลวงที่ต้องการพัฒนาทักษะทางด้านเกษตรของเกษตรกรให้
เก่งขึ้นด้วย

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และบุคลากรศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ที่ได้ให้
ความร่วมมือในการดำเนินงาน เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล จนโครงการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่
ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- ดวงมณี โกมารทัต. (2545). การบัญชีบริหารสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารนักบัญชี*,
2545(3), 67-68.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต ศรีราชา. (25 พฤษภาคม 2560). *กรณีศึกษา บริษัท บางจากปิโตร
เลียม จำกัด (มหาชน)*. สืบค้นจาก <http://ema-makusrc.blogspot.com>
- สมโพธิ วงศ์พันธุ์. (2548). *ชุดการสอนวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร*. ระนอง: คณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีระนอง
- Christine Jasch. (2003). The use of Environmental Management Accounting (EMA) for
identifying environmental costs. *Journal of Cleaner Production*, 2003(11), 667–676.